

Svar på interpellation (2016:79) av Sara Jendi Linder (M) om hot mot det fria skolvalet

Det fria skolvalet regleras i skollagen, inte av Stockholms stads kommunfullmäktige. Hur regeringen försöker ta sig an de stora utmaningar som svensk skola sedan ett par decennier brottas med beskrev statsråden Anna Ekström, Gustav Fridolin och Ardalán Shekarabi i en debattartikel som publicerades i SvD den 6 november 2016:

"Valfrihet och fristående skolor är här för att stanna, men likvärdigheten mellan skolor måste säkerställas. Många fristående skolor gör ett bra jobb och bidrar till den pedagogiska utvecklingen. Men det finns ett antal systemfel som måste åtgärdas. I dag sorteras barn mellan olika skolor i alldeles för hög utsträckning utifrån bakgrund och föräldrars utbildningsnivå. Bostadssegregationen förstärks i skolsegregation. Skolor med tuffare förutsättningar har ofta svårare att rekrytera erfarna lärare, och de skilda förutsättningarna leder till att barn i olika skolor möts av skilda krav och förväntningar från skolpersonalen. En avgörande framtidsfråga för den svenska skolan är att segregationen minskar. Vi vill behålla möjligheten att välja skola, men skolvalet behöver kombineras med starka system för att skapa likvärdighet och bryta segregation mellan skolor. Urvalssystemen ska kunna utformas så att de skapar bättre förutsättningar för blandade klasser med elever från olika bakgrunder än vad de gör i dag. Vi behöver hitta sätt att öka drivkraften för skolor att arbeta med elever med olika bakgrund och förutsättningar, där en tänkbar väg framåt är en mer kompensatorisk finansiering."

I bostadssegregationens Stockholm är skillnaderna mellan olika elevgrupper och skolors grundförutsättningar särskilt stora. Därför välkomnar jag såväl att regeringen söker skapa en skolpolitisk debatt som grundar sig på forskning och fakta, som att Sara Jendi Linder har interPELLERAT i ämnet i Stockholms kommunfullmäktige.

Alla barn och ungdomar i Stockholm, oavsett var i staden de bor eller vilken bakgrund de har, ska få en god och likvärdig utbildning. Det är därför av hög prioritet att stärka föräldrarnas förutsättningar att på bästa sätt kunna stödja sina barn genom hela deras skolgång. Vi ska ta vara på den vilja som alla föräldrar har till det.

Realistiskt sett måste skolsystemet i sin helhet dock fortfarande hitta verkningsfulla sätt att kompensera för de skillnader som råder mellan elever på grund av olika bakgrundsfaktorer. Det råder därför bred politisk enighet i Stockholm om att tillämpa en tämligen kraftfull differentiering av skolpengen genom det socioekonomiska strukturstödet.

Trots den stora omfördelningen av resurser med syftet att ge skolorna ekonomiskt utrymme att uppfylla sitt kompensatoriska uppdrag kan vi se att effekterna inte är tillräckligt goda. Den senaste PISA-undersökningen visar att ojämlikheten tvärtom ökar mellan elever beroende på faktorer som är kopplade till familjebakgrund.

IFAU:s forskning visar att den ökande skolsegregationen till viss del kan förklaras av det fria skolvalet. Elever med starkare socioekonomisk bakgrund väljer oftare en annan skola än den närmaste. Elever med svensk bakgrund söker sig bort från kommunala skolor där andelen elever med utländsk bakgrund är hög.

Vidare visar Skolverkets analyser att betydelsen av vilken skola en elev går i har blivit större sedan slutet av 1990-talet. I skolor med en större andel elever med gynnsam socioekonomisk bakgrund tenderar resultaten att vara högre även för elever med mindre gynnsamma förutsättningar.

Möjligheten att välja förskola, grundskola och gymnasieskola bygger på tre olika system. Det finns dokumenterade och bevisade problem med det fria skolvalet, men för att diskutera dessa i syfte att komma framåt och förbättra skolan behövs mer än svepande frågor om det fria skolvalet i allmänhet.

Framför allt behöver alla politiska partier i både Sveriges riksdag och Stockholms kommunfullmäktige bidra till ett debattklimat där skolsystemets styrkor och svagheter, möjligheter och hot kan diskuteras utan ständiga misstänkliggöranden av andras syften. De största förlorarna på att inte göra det är våra elever.

Det fria skolvalet ska värnas. Där instämmer jag med de ovan nämnda statsråden. Stockholm berikas av en mångfald av pedagogiska inriktningar och många är beredda att pendla till en skola.

Samtidigt får vi alltså inte blunda för behovet av att skapa likvärdighet mellan skolor och se till att alla elever, oavsett bostadsort och föräldrarnas bakgrund, får en bra start på sitt livslånga lärande. Visionen att alla stockholmsungdomar ska ta studenten kräver modet hos oss politiker att se sanningen i vitögat och agera därefter.

Stockholm den 8 december 2016

Olle Burell